Copyright 2007/utgivare
Skåneidrotten

Redaktion
Mats Werne – Skåneidrotten
Ivar Scotte – MISO/MIP
Malin Midler Norén – Malmö stad
Hampus Lundström – Megakul.nu

Text/bild/form
Paul Jackson

Tryckeri
Profiltryckeriet i Malmö

Kontaktadress
Skåneidrotten
Box 100 63
200 43 Malmö
040 - 600 59 00
www.skaneidrotten.se

ISBN
978-91-633-0850-5

Innehåll

Sidan 4: Inledning
Börja läsningen med en intressant övning...

Sidan 9: Världen och vi
Om föreningslivets potential, och hoppet för framtiden.

Sidan 15: Kul, kuligare – megakul
Megakuls metoder och grundläggande tankar.

Sidan 20: En av få – ös ändå
När Capoeiran kom till Hermodsdal...

Sidan 27: Koll på bollen – hopp i hallen
Om hur lite improvisation kan leda till integration – för många.

Sidan 33: Klubben som gjorde ett fynd
Läs om hur man kan göra nytta – och få ett helt lag som bonus.

Sidan 38: Enighet ger styrka
Kampsportklubben där kompetensen avgör – och demokratin växer.

Sidan 44: Lyfter mer än sig själv
Om gymmet som ger muskler, jobb och självkänsla.

Sidan 50: Inga skridskor i Somalia
Kunskap hos vuxna hjälper barn och föräldrar att hitta rätt.

Sidan 54: Bättre ös än dåligt klös
Huset som rockar, rappar och dansar – och lite till...

Sidan 60: Utvärdering och framtida kul
Vad säger utvärderingen av Megakul? Hur går man vidare?

Inledning

Börja din läsning av den här boken med ett litet tankeexperiment.

Blunda och andas ut, djupt och länge.

Föreställ dig sedan ett Sverige utan föreningslivet. Tänk bort idrottsrörelsen och studieverksamheterna. Radera ut alla andra organisationer, inte minst de politiska, som under ett drygt århundrade i mångt och mycket skapat det land och de människor du har runt omkring dig. Låt idrottsanläggningar, kulturscener, fackföreningar och intresseorganisationer försvinna ur ditt medvetande. Gör sedan samma sak med samtliga frivilliga ledare du mött, som ung och som äldre.

Brottarklubben i kvarteret är nu inte ens ett minne, den har aldrig funnits – liksom dina föräldrars bridgeförening och barnens dansskola.

Vad blir kvar?

Det blir inte mycket, eller hur?

Tankeexperimentet leder lätt till insikten att Sveriges moderna historia inte går att skilja från föreningarnas historia. Och det gäller på alla nivåer. Både på individplanet och på samhällsplanet. Ett helt samhälle har vuxit fram via föreningarnas styrelserum som ett resultat av medlemarnas strävande efter ett gemensamt intresse. Målen har måhända varit av vitt skilda slag – vissa har siktat på uppflyttning till högre divisioner, andra har velat förändra samhället i grund – men vägen mot det som hägrat har man vandrat på samma sätt: ledstjärnorna har alltid stavats demokrati och gemenskap.

Den som sedan själv skaffat sig föreningserfarenhet vet också att det är i detta engagemang som man – förhoppningsvis – lärt sig att det finns fler åsikter än de egna; att det mesta i livet både består av givande och tagande. Man har skolats in i kompromissandets ädla konst, på gott och ont.

Att detta arbetssätt skapat en mentalitet som färgat av sig på samhället i stort är svårt att ta miste på. Alla kanske inte gillar det, men likväl organiserar sig motståndarna i föreningsformen med styrelser och medlemsmöten. Detta om något visar väl på systemets genomslag; på den i grund gemensamma mentaliteten, trots olikheterna i strävandena.

Att förstå Sverige kräver – med detta sätt att resonera – att man samtidigt också förstår föreningslivets utveckling och idéhistoria. Omvänt har den som

saknar denna kunskap svårt att förstå det samhälle som omger honom eller henne. Mycket blir säkert för en sådan person både obegripligt och, i vissa fall, kanske rent ut av hemlighetsfullt och skrämmande. Om inget annat blir det som upplevs som självklarheter för de invigda ett mysterium för dem som står utanför: med utrymme både för totala missförstånd och en växande misstänksamhet.

Kunskapen om föreningslivet, och dess demokratiska värdegrund, kan därför inte nog betonas som en grundsten i arbetet för integration och förståelse av Sverige som idé och land. Den som inte vet vad som krävs kan inte heller leva upp till kraven. Inte heller kan man delta i spelet utan att känna till reglerna.

Föreningslivet fyller många behov. På individnivå har föreningar, klubbar och studieförbund i över hundra år skapat sammanhang och mening för oräkneliga mer eller mindre törstande själar.

Kontakter har knutits, kunskaper vunnits och ensamheter brutits. Nya erfarenheter har lagts till gamla. Oanade möjligheter har öppnats och förståelsen, för både den egna personen och andra, har vuxit i det samspel som föreningslivet erbjuder – och kräver.

Konkret kan detta betyda att vuxna och halvvuxna föreningsmedlemmar får arbete med hjälp av sina kontakter i föreningslivet.

Det betyder också att ledare blir förebilder för barn och tonåringar. Att dessa ledare blir en viktig del i barnens utveckling till vuxna individer. Föreningslivet har visat vägen åt mången vilsen tonåring och erbjudit den gemenskap och samhörighet som vi alla, oavsett ålder, behöver för att livet ska kännas rikt och meningsfullt.

Blunda nu och andas ut djupt igen. Det är nämligen dags för ett andra tankeexperiment.

Tänk dig att det tidigare experimentet inte alls var ett experiment. Det finns helt enkelt inget föreningsliv. Visserligen ser du olika skyltar på idrottsplatser, du får lappar i brevlådan, du ser människor gå iväg med träningsväskor och portföljer till mystiska sammanslutningar. Men vad det hela handlar om är för dig höljt i dunkel. Rör det sig om esoteriska sekter? Sysslar de med saker som hotar ditt sätt att leva?

Tankeövningen visar hur verkligheten ser ut för många i Sverige idag. Föreningskulturen i vårt land är nämligen på många sätt unik i världen. Det som för oss infödda svenskar är en självklar väg in i samhället är för tusentals andra okänd mark. Att hjälpa dessa människor in samhället via föreningslivet är syftet med denna bok – och med hela projektet Megakul.

Läs boken och låt dig fascineras av föreningslivets kraft och naturliga förmåga att se individer där andra ser grupper och polariseringar.

Världen och Vi

Boken "Utan gränser" och verkligheten som omgav oss – dessa två faktorer skapade Megakul.

Verkligheten vi syftar på här är den segregerade verkligheten; den tillvaro som oftast visualiseras med hjälp av parabolbehängda betongfasader. I dessa grå murars skugga gror det ljusskygga: rädsla, fördomar, misstänksamhet och – då det blir riktigt farligt – även föraktet för "den andre".

Den andra faktorn, boken "Utan gränser" som producerades av IFK Malmö 2002, visade vägar ut ur det mörker som förebådas av växande skuggor. Det som presenterades i boken var egentligen inte några nya revolutionerande skapelser. Kanske var det just detta som utgjorde bokens styrka. Den försökte inte sälja in några fantasifullt ihoptotade projektidéer. Istället var det gamla idéer, förvisso försedda med modifikationer – men i grund etablerade och fungerande sätt att arbeta som gavs nya dimensioner.

"Utan gränser" visade hur föreningar, företag, bildningsförbund, skolor och andra redan befintliga verksamheter med hjälp av lite nytänkande kan skapa både delaktighet och förståelse över svårforcerade kulturgränser. Boken visade samtidigt vilka vinster, både direkta och långsiktiga, aktörerna kunde uppnå med relativt små insatser. Att det sedan främst var de kapitel som betonade föreningarnas stora potentialer som gav just oss inspiration till Megakul är väl föga förvånande.

I boken uppmärksammades olika aspekter av föreningslivets dynamik. Att möten kring ett gemensamt intresse – det kan vara det egna intresset eller barnens verksamhet – utgör en viktig social arena var inget nytt för oss som spenderat mycket tid i föreningslivet. Men samtidigt var vi medvetna om en av de viktigaste faktorerna som avgör om man blir aktiv eller inte: familjetraditionen. Inte sällan är det en förälder, eller far- och morförälder, som initierar barnen i det som han eller hon själv brinner för. Detta är naturligtvis en socialisering på gott och ont; det är barnets eget intresse som ska avgöra deltagandet. Men oavsett denna invändning sker oftast introduktionen till gemenskapen, oavsett vad den består i, på detta sätt: med hjälp av invigda närstående.

Nu såg vi att en stor del av malmöbarnens föräldrar, främst då de som är uppfostrade i andra kulturer än den svenska, saknade insikter i vad föreningslivet och våra andra icke-kommersiella mötesplatser står för. Inte sällan saknar de kännedom totalt om föreningarna och mötesplatserna – eller om hur de fungerar. Två direkta konsekvenser följer av denna okunskap.

För det första blir deras barn ofta utan den positiva gemenskap som föreningarna erbjuder. Man kan inte arbeta som lots om man inte känner hamnen.

För det andra kommer okunskapen på sikt att skada hela föreningslivet i grund. Det är nämligen de ideella insatserna som gör att man inte omedelbart måste lägga ner sina verksamheter. Alla hjälper till. Det kan vara som chaufförer, smörgåsbredare, tränare eller med vad som helst som för tillfället krävs. En förening/mötesplats är inte en gratis barnpassare. Har föräldrarna den bilden, vilket kan bero på ren okunskap, faller snart klubben ihop som ett korthus. Återigen: om man inte vet vad som krävs kan man inte heller leva upp till kraven.

Bakom Megakul finner man således tre grundläggande perspektiv: det individuella-, förenings- och samhällsperspektivet. De två förstnämnda fokuserar på den enskildes och på föreningslivets positiva utveckling, härlett ur resonemanget ovan. Det tredje perspektivet utgår ifrån att samhället som helhet mår bra av välfungerande individer och föreningar. Människor som känner sammanhang, som är vana vid demokratiska processer och lyssnande kommunikation, har också lättare att fungera tillsammans med andra än dem som de känner väl. Ungdomar som hittar tillhörighet i en förening behöver inte leta efter identitet i destruktiva miljöer. I föreningsmiljön lär yngre av äldre, och vice versa – för här sker möten mellan generationerna på ett naturligt och okonstlat sätt.

Lägg sedan till de möten som sker med "den andre": med de som annars bara är hotfulla ansikten på bussen. Då är det inte svårt att räkna ut samhällsvinsterna – varken i kronor och ören, eller i minskat mänskligt

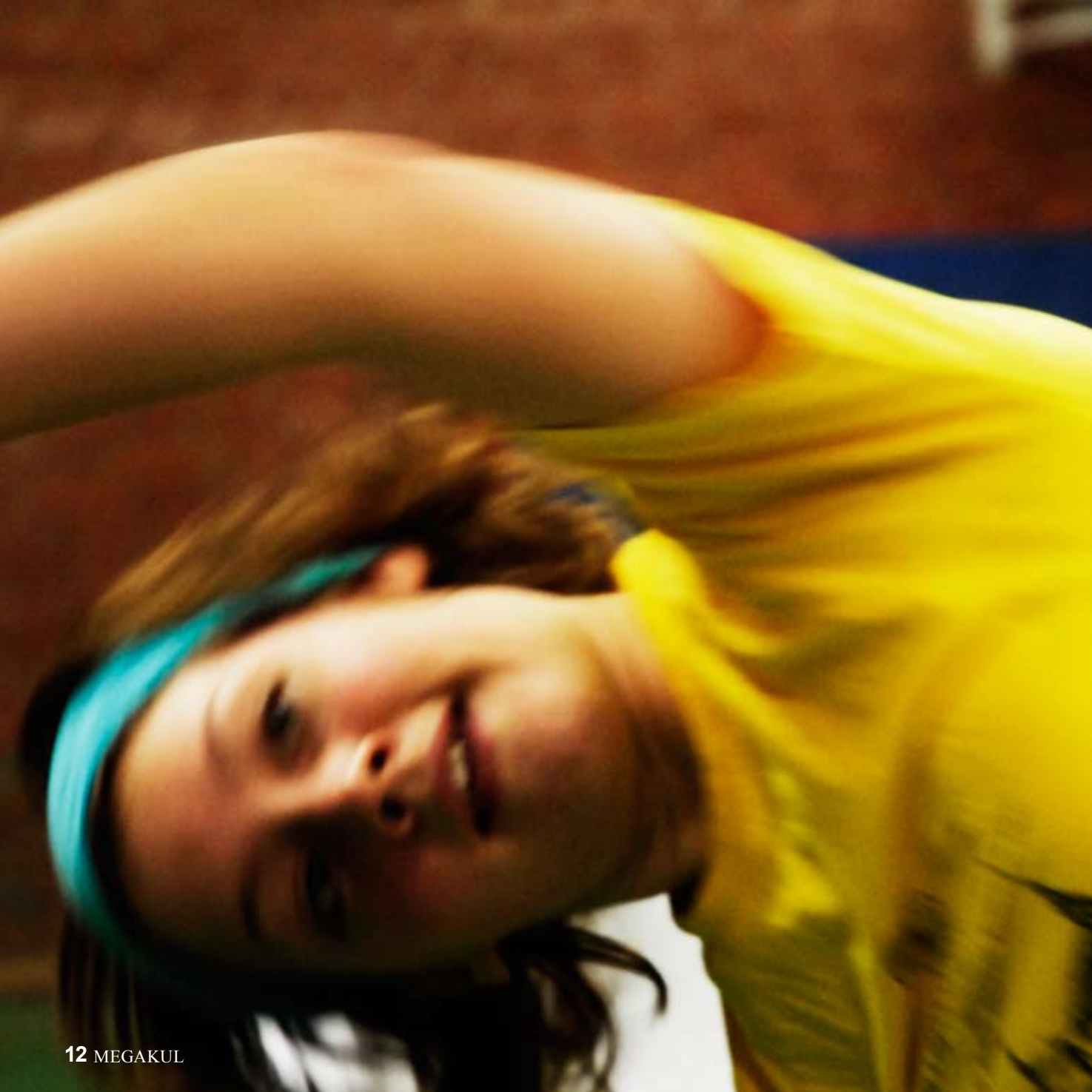

lidande när polariseringens förutsättning försvinner.

Det vi får med ett starkt föreningsliv är, med ett idag populärt uttryck, en solklar "win-win-situation".

Alla tjänar på att människor mår bra.

Svårt att säga mot, eller hur?

Stigmatisering är farligt. Att tidigt få en negativ stämpel kan påverka en resten av livet. Du är redan definierad. Vad du sedan gör spelar ingen roll, din roll är redan en gång för alla given. Du kan beskrivas som belastning eller som resurs, som tillgång eller förbannelse. Stigmat har kraften att bli din ledstjärna, stämpeln avgör din självbild.

I Malmö, och i många andra orter i Sverige, ges ofta stora grupper dessa stämplar. De tillför inget, de bara kostar. Naturligtvis får detta tänkande konsekvenser, och då inte minst för de som drabbas av de dystra prognoserna. Men synsättet har egentligen ingenting med verkligheten att göra. Att se situationen på ett negativt sätt innehåller faktiskt ett val gjort i betraktarens öga. Att valet sedan också har makt att påverka det sedda, och därmed verkligheten, är sekundärt. Värderingen har redan skapats av beskrivningen.

Beskrivaren, den som definierar den andre, har därför stor makt. Saknar denne person fantasi och positiva grundtankar smittar hans negativism av sig på det han ser. På så sätt missar en negativ person ibland de problemlösningar han har mitt framför näsan.

Man kan exemplifiera med situationen i Sverige. Den demografiska situationen är sådan att de äldre blir allt fler, och de yngre som ska ta hand om dessa åldrande medmänskor blir allt färre. Om en tio, tjugo år kommer detta att skapa allvarliga försörjningsproblem.

Detta är fakta.

Liksom att det är fakta att tusentals ungdomar i våra segregerade områden hamnar bredvid och utanför arbetsmarknaden på grund av utanförskapet. De riskerar att bli ett ytterligare tillskott till försörjningsproblemet – istället för att vara dess mycket uppenbara lösning!

Situationen beskrivs väl i Malmö stads handlingsplan Välfärd för alla: "Jämfört med andra städer i Europa har Malmö en gynsam demografisk profil. Men detta gäller under en förutsättning – att Malmös ungdomar, som är den största tillväxtresursen, är utbildade för de arbeten som framtidens arbetsmarknad erbjuder." I rapporten kan man också läsa att en väg ut ur segregationen kan gå via föreningslivets mötesplatser. Men då krävs det att föreningarna bedriver uppsökande verksamhet, att de marknadsför sina positiva alternativ till en negativ livsstil.

Huvudet på spiken.

Megakuls grundidé kunde inte beskrivas bättre.

Kul, kuligare – Megakul

Nåväl, att snacka är enkelt. Speciellt om man ser till att använda dagsfärska floskler och hela tiden är noga med att hålla sig innanför de politiskt korrekta råmärkena.

Frågan är: Hur har då Megakul tänkt att se till att föreningslivet blir en öppen möjlighet för alla? Hur ska de som inte vet få kunskap?

Hur ser metoden, eller metoderna, ut?

Hur ska projektet nå så många som möjligt?

När man står inför ett problem är det lätt att man i ren panik letar efter nya lösningar. Det är i och för sig inte så konstigt. De gamla lösningarna har, bevisligen eftersom problemen fortfarande finns där, inte hjälpt. I vart fall inte fullt ut.

En sådan här situation bevittnade flera av dem som nu arbetar med projektet. Det var delvis denna händelse som gav den impuls som sedan blev till Megakul. Under ett nätverksmöte diskuterades möjligheten att i Malmö skapa nya mötesplatser för att få människor att träffas: unga och gamla, svenskar och invandrare. På så sätt skulle man kanska kunna bygga broar över dagens djupa och breda klyftor. Det diskuterades hur sådana platser skulle konstrueras. Hur skulle de se ut? Var skulle de finnas?

Under dessa diskussioner slog det oss att mötesplatserna redan fanns. Att de redan, under decennier, fört människor samman. Det var naturligtvis alla Malmös aktiva föreningar vi tänkte på. Inom dessa ryms fotboll och annan idrott likväl som teater och musik.

Det finns något för alla.

Under förutsättning att man känner till dem.

Det vi kom fram till var att det kanske inte behövdes några nya mötesplatser. Istället borde man höja statusen på de redan existerande – och göra en rejäl marknadsföring av dem i de områden där de är som mest okända.

Megakuls kärna består därför av fyra föreningsvägledare med bred kunskap om aktivitetsutbudet i Malmö. Få föreningar existerar utan dessa personers vetskap – det gäller alltifrån stora idrottsföreningar till små kulturyttringar.

Ett annat nav i verksamheten är Megakul.nu, vår hemsida. Här kan man surfa sig fram och upptäcka

MEGAKUL
Vad är Megakul?
Mötesplatse
Ku
Tuse
mega
Megal
• Mötes
• Förm

över 800 olika föreningar i Malmö. Det går att söka med hjälp av kategorier, geografiska områden och andra smarta verktyg. På sidan hittar man långt ifrån bara idrottsföreningar. Den som letar under "mötesplatser" blir upplyst om alltifrån levande historia på Koggmuséet till caféer och bad. Man kan också klicka sig fram till en avdelning där olika förebilder, det vill säga föreningsaktiva ungdomar, presenterar sig själva och sina intresssen. Men det är inte bara allmän information som erbjuds: de fyra vägledarna presenteras också och man kan via hemsidan maila specifika frågor direkt till dem. Detta är ett av våra sätt att bedriva personlig vägledning.

Kunskap är nog så bra. Men om den inte delas med andra är den inte mycket värd, socialt sett. Hur skulle denna kunskapsbank göras tillgänglig i de områden där föreningsdelaktigheten var som svagast? Vi kunde ju inte enbart förlita oss på Megakul.nu. Det föll sig naturligt att söka samarbete med skolorna, och givetvis med de lokala föreningar och mötesplatser som fanns på plats i områdena. Också föreningar som hade sin verksamhet i andra stadsdelar involverades. Detta visade sig ofta vara en tvingande nödvändighet – i en del områden lyste nämligen föreningslivet i princip helt och håller med sin frånvaro.

Vi valde främst att inrikta oss på gymnasieskolan, även om vi också såg till att finnas på ett antal grundskolor i de mest utsatta områdena. I ett av dessa områden, Hermodsdal i stadsdelen Fosie, fanns det i stort sätt inget föreningsliv alls. Detta trots att husen rymmer många barnfamiljer med ett högt antal tonåringar. Det var för övrigt denna åldersgrupp, de äldre tonåringarna, vi främst satsade på.

När det gällde gymnasieskolorna var det i första hand eleverna på de individuella programen som utgjorde målgruppen. Bland de ungdomarna mötte vi också ett stort gensvar.

Vägarna in på skolorna var flera. En metod var att arrangera minimässor. Under ett år hölls ett tjugotal sådana mässor där olika föreningar fick marknadsföra sig. Mässorna bestod i att föreningarna, oftast i anslutning till matsalarna under lunchtid, presenterade sig med hjälp av ledare, utövare och diverse informationsmaterial. Vägledarna kunde också slussa elever vidare till föreningar som inte fanns på plats, allt efter vilka intressen som uppdagades. På flera skolor kom skolvärdarna att fungera som kontaktpersoner mellan eleverna och Megakul. På så sätt utsträcktes kontakttiden långt utöver den korta tid som mässorna varade.

En annan väg in i skolvärlden var den tid som fanns avsatt som mentorstid. Här kom vi in och kunde erbjuda vägledning på både grupp- och individnivå. Eleverna erbjöds möjligheten att skriftligen redogöra för sina intressen. Vägledarna tog mot informationen och letade fram föreningar som matchade intresset för var och en. Denna metod visade sig dock av olika anledningar inte vara speciellt effektiv. Istället valde vi att satsa på hela grupperna istället. Studiebesök, ofta med möjlighet att prova på, arrangerades hos olika föreningar och på andra mötesplatser, både på och efter skoltid. Längre fram i boken kan du läsa om frukten av dessa besök.

Vägledarna erbjöd sig också att följa med den som så ville på det första föreningsbesöket, något som då och då också utnyttjades av intresserade men blyga framtida föreningsaktiva.

Ibland kan det vara något aldrig så litet som sätter det större i rörelse.

Barnen är en viktig faktor, föräldrarna en annan. Alla måste vara med om föreningslivet ska kunna utveckla sin fulla potential. Megakul anordnade därför kurser i grundläggande svensk föreningskunskap för nyanlända invandrare. Denna utbildning ägde rum inom ramen för SFI-utbildningen. Vad är en förening? Hur fungerar en sådan? Vad krävs av medlemarna?

Dessa och många andra frågor togs upp vid kurstillfällena. Eleverna bussades också runt i Malmö på olika studiebesök. De fick besöka både sport- och kulturanläggningar. Rundturerna och föreläsningarna gav ringar på vattnet. Om dessa ringars kreativa krusningar kan du läsa längre fram i boken.

Ledarutbildningar hölls också. Föreninglivet överlever inte utan sina ledare. Att se till att dessa viktiga människor hela tiden finns att tillgå är därför en nödvändighet. En av kurserna som hölls på Lindängen producerade över ett dussin nya, unga ledare.

Vägarna kom många gånger att impoviseras fram under Megakuls resa. Att fånga ett tillfälle i flykten var ibland viktigare än att slaviskt följa en på skrivbordet uppritad resplan. Men om vägarna ibland fick uppfinnas i stunden gällde detta inte för hjulet.

Det var redan uppfunnet.

Föreningslivet kan fortfarande.

AKUL.nu
Sparbar
Mötesplatser
Förebilder
Föreningsreg
Välkommen till Megakul! Sidan dä
mötesplats!
Kul - Kuligare - Megakul
Tusentals ungdomar i Malmö gör dagligen någ
megakul.
Megakul.nu vill ge fler denna möjlighet
Mötesplats med tips till nya och spännand
Föreningsdatabas med nästan all
Föreningsvägledare

En bland få – ös ändå!

Det ligger fortfarande lite snö kvar på Hermodsdalsskolans tak. Klockan är över åtta på kvällen, ändå lyser det inifrån gymnastiksalen. Genom ett fönster på glänt hörs sällsamma, rytmiska toner. Även en likaledes rytmisk sång anas genom trummans slag.

Bakom det frostade glaset ses barn och ungdomar som med dansande rörelser rör sig runt varandra parvis. I en ring runt dem står andra ungdomar, vissa med instrument i händerna: en trumma, en cymbal och något mystisk stränginstrument. Då och då avbryts det som liknar dans för utfall där viga ben sparkar mot den andre. Mjukt glider den attackerade undan och kontrar med en spark, som även den mjukt undviks av den smidiga opponenten.

Det som sker är något så ovanligt som en föreningsaktivitet på Hermodsdal. I området fanns det för ett år sedan nästan inget föreningsliv alls. Trots att området tillhör ett av Malmös större bostadsområden. Här ute är segregeringen i det närmaste total. Förvärvsfrekvensen är i vissa delar katastrofalt låg. Periodvis har man också haft stora bekymmer med både stök och allvarlig ungdomsbrottslighet. Hermodsdalsskolan blev rikskänd 2006 då den stängde sitt högstadium efter upprepade skadegörelser, mordbränder och annat oacceptabelt beteende från elevernas sida.

Men nu tillbaka till skolans gymnastiksal. Den mystiska och sparkförsedda dansen kallas Capoeira. Ursprungligen kommer kampkonsten från Brasilien, därav den vackra sången på portugisiska. Stränginstrumentet, som liknar en kokosnötsförsedd pilbåge, heter för övrigt birimbau.

"Gå runt varandra! Utnyttja cirkeln!"

Hossam Al-Naib är tränare och ordförande i capoeiraklubben Collibri som numera håller till ett par kvällar i veckan på Hermodsdal. Han står med en cymbal – som här heter pandeiro – i handen och manar på sina adepter. "Bra! Rör er hela tiden!"

När det är tio minuter kvar låter han eleverna stretcha ut själva. Han tar plats i omklädningsrummet, ordentligt svettig i pannan, och berättar om hur det

1è Capoeira-festival

gick till när klubben fick en filial på Hermodsdal.

"Jag blev tillfrågad av Megakul, jag kände en av vägledarna sedan länge, om jag ville presentera föreningen under några minimässor på ett par skolor. Och visst ville jag det. Det var en utmärkt idé, tyckte jag."

Capoeira var alltså inget som redan fanns i området. Klubbens etablering var ett direkt resultat av Megakul och deras lobbyverksamhet på skolorna i Malmö. Och nu var det inte bara Hermodsdalsungdomar som visade intresse för den svängiga sporten. I Rosengård, även det ett riksbekant bostadsområde, startades det också capoeiraverksamhet. Ytterligare en filial planeras i förorten Holma.

"I Rosengård startade vi upp med hjälp av Lugna Gatan", berättar Hossam Al-Naib. "Det samarbetet fortsätter. När det gäller Holma ska vi arbeta tillsammans med Föreningarnas hus. I Rosengård har vi dessutom en speciell tjejsatsning där ett gäng tränar tillsammans."

Hossam Al-Naibs entusiasm går det inte att ta fel på när han pratar om sin klubb Collibri. Och inte heller när det gäller Megakul. "Vi hade inte kommit ut på det här viset om det inte hade varit för Megakul. De bryter isen ute på skolorna, bland annat med hjälp av minimässorna. Sådana som aldrig annars skulle fått höra talas om Capoiera nås nu av oss. Det är bra."

Att Capoeiran fått fotfäste på Hermodsdal tycker han är speciellt roligt. "Här ute finns nästan inga

föreningar alls. Ändå bor här jättemånga ungdomar. Det är väl i princip vi, lite fotboll och gymmet tvärs över gatan som finns här. Ingen mår bra av att bara dra runt. Att ha ett intresse är viktigt, speciellt i tonåren. Det är också ett sätt att träffa nya människor, att vidga sina vyer."

Megakul stödjer fortfarande Capoeiran mycket, berättar Hossam Al-Naib. Men nu handlar det mest om rådgivning i olika verksamhetsfrågor. "Vägledarna är kunniga inom de flesta områden. Det går att fråga om alltifrån ekonomi till administration. De skickar dessutom information till oss hela tiden om de mest olika saker. Att känna ett sådant stöd, och att veta att man har kunskapsuppbackning hela tiden, gör det lättare att satsa. Man vågar mer helt enkelt."

Utifrån gymnastiksalen hörs fortfarande spridda toner ifrån capoeirautövarna. Tre killar kommer in i omklädningsrummet. En av dem har en boll i handen. Det är fotbollsträning timmen efter capoeiran. De tre tittar nyfiket in i salen.

"Vad är det för något?" undrar en av dem.

"Capoeira", svarar Hossam Al-Naib.

"Får man testa någon gång?"

"Kom hit på nästa pass."

"Kanske det", svarar fotbollskillen och slänger bollen till kompisen bredvid som blixtsnabbt svarar med en nick. "Då ses vi kanske... nästa gång."

Koll på bollen – hopp i hallen

Byggnaden ser ut som en grön, paramilitär flygplanshangar och ligger bakom en vacker vit herrgårdsbyggnad. Runt omkring alltihop tornar sig Rosengårds många miljonprogramshus upp sig mot en regngrå himmel. När man närmar sig den gröna välvda byggnaden kan man inte ta miste på de karaktäristiska ljuden av studsande bollar. Inuti hallen jagar en grupp ungdomar efter fotbollen, de skrattar och gestikulerar vilt när en eventuell frispark diskuteras.

De kommer från flera olika länder, från vitt skilda världsdelar. Men här har de hittat en gemensam nämnare: fotbollen. Förutom sportintresset har de ytterligare en sak gemensam. De är alla ensamkommande flyktingbarn i övre tonåren. De bor en liten bit längre in i området i ett boende, Törnrosen, för ensamkommande flyktingbarn.

Två av Megakuls vägledare håller i träningspasset, det är den före detta MFF:aren Hampus Lundström och Rörsjöstaden IF:s Kenneth Mårtensson.

"Använd kanterna!" skriker en av dem när alla ungdomarna tenderar att i en enda klump jaga bollen på planens mitt. "Sprid ut er!"

På en bänk vid sidan av spelet sitter Gaston Liard och följer kampen om bollen. Han är socionom och arbetar som boendestödjare på Törnrosen. Via en kollega fick han ett tips om Megakuls hemsida. Och efter-

som hans arbete delvis går ut på att hitta aktiviteter till de boende passade Megakul som hand i handske.

"Vägledarena är verkligen proffs inom sitt område. De har massvis med kontakter och känner till de flesta föreningarna i stan. Det är svårt att tänka sig andra som skulle kunna hjälpa oss på det sättet vi blev hjälpta. Sedan visade det sig dessutom att en av vägledarna var min granne. Det gjorde inte saken sämre. "

Gaston Liard tog telefonkontakt med Megakul som snabbt kom och besökte boendet. Med hjälp av tolkar höll de ett första informationsmöte om föreningsaktiviteter. Sedan ordnades flera studiebesök runt om i Malmö.

"Megakul tog med sig ungdomarna bland annat till Enighet och musikhuset Arena 305", berättar Gaston Liard. "De frågade också efter intressen och snart stod det klart att det var fotboll som önskades mest."

Det är det intresset som ligger bakom dagens träningspass. Megakul ordnade nämligen en lokal och träning i egen regi – en improvisation. Men det ska snart visa sig att dagens övningar också kommer att få oväntade och positiva effekter. Mot slutet av träningspasset ska nämligen Håkanstorp BK:s konsulent Rolf Schreiber komma in genom dörren. Ett par veckor senare ska ungdomarna vara aktiva i hans klubb.

Men om detta vet ingen ännu.

Det Gaston Liard i första hand var ute efter då han tog kontakt med Megakul var en kontinuerlig verksamhet för ungdomarna.

"Att bara sitta och vänta på besked om huruvida man ska få uppehållstillstånd eller ej är påfrestande. Man måste ha något att sysselsätta sig med, annars blir väntan alltför tung", säger han och låter glad över vad som kom ut av träningspasset den där dagen på Rosengård. Nu hade det nämligen gått en dryg månad sedan dess och hans ungdomar tränar som bäst på Håkanstorps utomhusplan. Ett annat problem har också precis löst sig: problemet med fotbollsutrustningen.

"Vi har köpt in skor och kläder som nu hör till boendet. Ungdomarna får helt enkelt låna dem. Likaså är

ISNING

det med medlemskapen i klubben. Det är Törnrosen som äger platserna. Så när någon flyttar härifrån och det kommer en ny ungdom kan de hoppa in i klubben. Det är bra att de här bitarna nu löst sig. Speciellt gäller det materialfrågan. För även om fotboll är en relativt billig sport att hålla på med så kostar det ändå pengar. Och pengar är något som våra ungdomar inte har så gott om."

Om Megakul har Gaston Liard inget annat än gott att säga. Utan dem hade ungdomarna förmodligen idag inte haft någon kontinuerlig verksamhet att delta i på samma sätt.

"Nej, det var ett lyckokast för vår del att kontakta Megakul. Det har betytt mycket för oss – och inte minst för våra barn och ungdomar. Vi hade aldrig kunnat knyta de kontakter som nu gjorts. Vi har inte de föreningskunskaper som krävs för att sy ihop en sådan lösning som vi nu fått till stånd."

Att barnen och ungdomarna kommer tidigt in i det svenska är en annan vinst, enligt Gaston Liard.

"Ja, nu kommer de i kontakt med Sverige i form av föreningslivet redan under utredningstiden. Det kommer säkert att underlätta för dem i framtiden om de får uppehållstillstånd. De har redan fått in en fot i landet – och ökat sin förståelse för hur saker fungerar här. Det är svårt att se hur sådana erfarenher skulle vara till någon nackdel för dem. Och tack vare Megakul är sysselsättningen ingen konstgjord andning utan en riktig klubbverksamhet. Det är på riktigt helt enkelt."

Megakul kan dessutom räkna med att få lyfta sina telefonlurar ett antal gånger till inom den närmaste tiden. För kunskapen om Megakul är inget som Gaston Liard tänker behålla för sig själv.

Tvärtom.

"Jag har tipsat alla våra andra boenden om Megakul. Om de hjälpte oss så kan de säkert göra skillnad för andra också. Konceptet är mycket bra."

Klubben som gjorde ett fynd

”Följ bara kinesiska muren. När du sedan inte kommer längre är du framme.”

Det här är en väganvisning som inte ens en malmöbo utan lokalsinne kan missa. Den mur som åsyftas är en mindre estetiskt tilltalande byggnation på Rosengård. När man väl sett den där den står grå, lång och kompakt förstår man varför den fått sitt öknamn. Men som landmärke fungerar den utmärkt.

Det som finns vid murens slut är Håkanstorps BK:s klubblokaler och träningsplan. Ute är det fuktigt och kallt, men inomhus luktar det kaffe och hemtrevnad. Vimplar, diplom och gruppbilder på väggarna – lokalen kan knappt bli mer klassisk än vad den är. Ett stycke levande föreningshistoria helt enkelt.

“Vi skulle inte definiera oss själva som en toppklubb direkt”, säger konsulenten Rolf Schreiber. “Vi satsar på bredd istället. Hit ska alla vara välkomna.”

Det var Rolf Schreiber som ett par veckor tidigare kom till träningshallen på Rosengård när de ensamkommande flyktingbarnen tränade under Megakuls överinseende. Hans lag hade träningstiden efteråt, så det hela var en klockren slump. När vägledarna föreslog honom att ta med ungdomarna i klubben tvekade han inte:

“Vi såg möjligheterna direkt. Det var en stor grupp ungdomar. Flera av dem var också rätt duktiga. Att få med dem skulle vara bra för klubben. Om detta rådde det ingen tvekan om från min sida.”

Håkanstorps BK bestod redan innan gruppen blev en del av klubben till största delen av invandrare. “Hundra procent av de unga killarna har invandrarbakgrund. Seniorerna är blandade och damsidan är till alla procenten etniskt svenska tjejer. Så ser det ut i många klubbar idag.”

De ensamkommande flyktingbarnen tränar numera två dagar var vecka i klubbens regi. Än så länge tränar de för sig själva, men tanken är att så småningom slussa ut dem i de ordinarie grupperna.

“Det krävs lite grundläggande fostran innan de kan börja spela med de andra”, berättar Rolf Schreiber. “Bollintresset har de gemensamt. Men tankemässigt är de än så länge väldigt olika. Och det är inte så kon-

stigt. De kommer ju ifrån så många olika ställen. Deras bakgrunder är mycket skiftande. Då tar det också lite tid och energi innan vi kan få dem att fungera i föreningen.”

Men denna insats tid och energi är ingenting man i klubben ser som ett argument för att låta bli att satsa på gruppen.

“Nej, varför skulle det vara det?” undrar Rolf Schreiber. “Klubben tjänar på att knyta nya medlemmar till sig. Killarna får en chans att komma in i samhället via föreningsengagemanget – och det är något som hela samhället i tjänar på. Det finns bara vinnare i den här satsningen. Så enkelt är det.”

Han betonar också de indirekta, positiva effekter som han anser komma ut av att unga med invandrarbakgrund kommer in i föreningarna. “De har alla kompisar som inte tagit sig ur segregationen. Nu visar de att det är möjligt att både bli delaktiga och accepterade. Sådana exempel är guld värda idag.”

När Rolf Schreiber pratar om segregation och utanförskap återkommer han ofta till ordet “ansvar” – till det ansvar han anser att alla, mer eller mindre, borde ta för den gemensamma framtiden. “Man kan inte säga att samhället ska göra det ena eller det andra. Att det är samhället som ska ta ansvaret. Vad är egentligen “samhället”? Jo, det är vi alla. Det är inget abstrakt fenomen som svävar över oss – något utanför oss själva som man kan skylla på. Nej, samhället är vi alla. Och då måste vi alla också se till att dra våra strån till stacken. Vi måste sträcka ut våra händer till varandra.”

Sid-Ali Lagoun, ledare i klubben, har suttit tyst fram tills nu i samtalet då han, på ett elegant sätt, samman-

fattar det som sagts med många ord under den sista halvtimmen i klubbhuset: "Ingen kommunikation – ingen civilisation. Det är inte svårare än så. Ändå sitter det så långt inne. Varför? Jag vet inte."

De bägge eldsjälarna vid kinesiska murens fot representerar tillsammans 73 års föreningserfarenhet. De har hunnit se många ungdomar passera genom olika klubbars gemenskaper. Vad klubben på Håkanstorp, vid Rosengårds gräns, kan göra är de bägge överens om.

"Vi kan med hjälp av idrotten visa att mycket av det som sägs om Rosengård är skitsnack", säger Sid-Ali Lagoun. "Det finns så många positiva krafter här. Det gäller bara att kanalisera dem. Att ge hopp åt de som inte tror sig vara välkomna, att visa dem att det visst finns plats och intresse för dem, är oerhört viktigt."

Bollen är enligt de bägge inte bara rund, den är fantastisk också. Denna internationellt sett störst spridda leksak är ett verktyg både för förståelse och försoning. Och billig är den. Det krävs inga större investeringar för att den enskilde ska kunna börja spela. Ett par hyfsade skor, det är i princip allt.

Rolf Schreiber berättar om ett lysande exempel på bollens förmåga att låta sig sparkas över de bredaste klyftor. "Trots konflikterna i hemländerna möttes ett serbiskt och bosniskt lag här. Det var inget problem. Bollen är det viktigaste, den är uttrycket. Och det måste vi utnyttja bättre."

När kinesiska muren en stund senare blir mindre och mindre i backspegeln står en sak klar:

Ett kan man lära av Håkanstorps BK.

Att ett inlägg kan vara en ingång.

Enighet ger styrka

När man åker förbi på kvällen ser man ofta en stor grupp människor, alla klädda i vita pyjamasliknande kläder, utföra rörelser i samma bestämda takt. Det blir lätt så när en karateklubb tränar bakom flera gigantiska skyltfönster.

Byggnaden i vars fasad fönstren är fästade är ett stort brunt tegelhus hus som för tankarna till en eller annan fabriksverksamhet. Så ligger det också i ett av Malmös centrala fabriksområden på Lantmannagatan. Men skylten "Enighet" på fasaden avslöjar att tillverkningsindustrin nu fått ge rum åt annan verksamhet.

Enighet är en av Malmös mest anrika föreningar. Dess uppkomst tål att återges. I slutet av 1800-talet fanns det en tradition bland stadens slaktmästare att göra upp affärer på Slagthuset. Men det blev tid över mellan uppgörelserna, vilket gav utrymme åt andra uppgörelser: att styrketävla med diverse kulstänger och vikter. Den 22 april 1892 bildades så Gymnastik och Atletklubben Enighet. Brottning och boxning var det som främst gällde på den tiden. Som ytterligare kuriosa kan nämnas att Enighet en gång blev malmömästare i fotboll. MFF slogs ut i finalen.

Men idag är det främst de asiatiska kampsporterna som dominerar Enighet, även om boxningen naturligtvis fortfarande finns kvar. Taekwondo, karate, aikido, kendo, judo och thaiboxning finns på menyn liksom styrketräning, aerobic och kickboxning.

Enighet är ett av stoppen på Megakuls visningsrundturer av föreningslivet i staden. Föreningen tillhör också de som sett till att synas på minimässorna som Megakul arrangerat.

"Det har blivit fler medlemmar den sista tiden", berättar den verksamhetsansvarige idrottskonsulenten Peter Holmberg. "Men om det är folk som kommit hit tack vare Megakul kan jag inte svara på. Sådan statistik för vi inte. Men det skulle å andra sidan inte vara otroligt om några som mött oss på mässorna eller sett oss här under studiebesöken också börjat träna här."

TOP RANK
EQUIPMENT

BUDO·NORD

Samarbetet med Megakul har för Peter Holmberg först och främst fått en verkligt positiv effekt: Enighet har placerats både på kartan och i ungdomarnas medvetande

"Megakul har gett oss många tillfällen att visa att vi finns till". säger han nöjt. "Det har inte alla vetat om. Så på det här sättet har klubben fått mycket nyttig PR. Det är värt mycket, bara det. Vet folk inte om att vi finns, och vad vi sysslar med, så hittar ingen hit heller."

Enighet är dock ingen segregerad svensk förening, majoriteten av medlemarna har utländsk bakgrund. Hälften av utövarna är dessutom tjejer. Så i lokalerna möts människor från världens alla hörn – och tjejerna är väl representerade.

"Det är intressant att studera caféet som ligger som ett hjärta mitt bland träningslokalerna", berättar Peter Holmberg och ser glad ut. "Här samlas alla föräldrarna när barnen tränar. Och det kan jag säga: så uppstår möten! Om man är afrikan, arab, asiat eller svensk spelar ingen roll. Här upplever alla något gemensamt på ett äkta och direkt sätt."

Att man har en chans att bli bedömd med kompetensen som underlag, oavsett etnisk bakgrund, är något som både barn och föräldrar på Enighet får direkt erfarenhet av, fortsätter Peter Holmberg:

"Våra instruktörer kommer från många olika länder. Här är det bälte och kunnighet som avgör vem som får stå längts fram – inget annat. Att se att det faktiskt kan vara så är nyttigt för alla. Det visar att möjligheterna finns. Men man måste kämpa för dem. Hårt arbete och uthållighet lönar sig helt enkelt."

För många har engagemanget i klubben också blivit de första svenska demokratiska erfarenheterna, säger

SOFIE
PARK
ENIGHET
Sportcenter

Peter Holmberg och syftar på de föräldrar som väljer att ta plats i styrelserna och på medlemsmötena.

"Många föräldrar har blivit indragna i sektionsstyrelserna. Där har de sett hur det går till att påverka. Och de som brukar ha mest åsikter är föräldrarna med rötter utanför Sverige. Det skapar helt klart en stark känsla av delaktighet. Det skulle vara mycket underligt om denna erfarenhet inte får genomslag i andra delar av de här personernas liv."

Ungdomarna på klubben har också mycket att hämta för den personliga utvecklingen, hävdar Peter Holmberg. Inte minst gäller detta enligt honom vuxenkontakterna.

"Ta till exempel karaten. Utövarna där är mellan 13 och 70 år gamla. Snacka om möten över generationsgränserna! Det behövs i dag. Åldersegregation är liksom all annan segregation farlig. Man måste lära känna varandra, bryta anonymiteten och nyansera åsikterna om varandra."

Peter Holmberg betonar också vikten av den sociala träning som kommer som en naturlig konsekvens av föreningsdeltagandet: "Reglerna är fasta och tydliga. Det upplever jag att många uppskattar efter ett tag. Tydlighet, både när det gäller regler och konsekvenser, är nog annars en bristvara idag. Tyvärr, för barn och tonåringar behöver den tryggheten. Enighet ger också en möjlighet att känna identitet. Och får man identiteten genom klubben behöver man inte gå ut på stan och bete sig för att känna att man är någon."

För Enighets del får det gärna bli fler mässor och "prova-på-pass" för Megakul-ungdomar.

"Jodå, det är jättebra att komma ut med information om vår verksamhet. Sedan har vi ju också ett par dragplåster som vi brukar ta med oss ut under presentationerna. Vår före detta världsmästare i boxning Armand Krajnc brukar gå hem bland ungdomarna. Att presentera honom som vår huvudtränare i boxningssektionen är inte till vår nackdel."

Ute på trappan, i ett kallt småregn, berättar Peter Holmberg att Enighets byggnad under de gångna åren knappt drabbats av något klotter alls: "Och då ligger vi ändå i ett av Malmös mest belastade områden. Det måste betyda något. Här finns det gemenskap. Och verklig respekt."

Lyfter mer än sig själv

”Kom igen då! Det inte alls tungt! Ta i då!”

Stången bågnar under vikterna. Det verkar visst det vara tungt. Men det är väl det peppning är till för: att få den peppade att låta bli att inse det omöjliga – och därmed göra det omöjliga möjligt.

Den unga killen som kämpar mot gravitationen i bänkpressen har på sig en svart t-tröja med tryck på ryggen och magen. “Hermodsdals Gym” står det med stora gula bokstäver. Stående bakom hans huvud håller en man i 40-årsåldern noga koll på att den yngre inte får stången över sig. Han bär en likadan tröja men armarna är betydligt kraftigare. Bicepsen är i storlek med pojkens lårmuskler.

Mannen heter Sahbi Hemissi.

Han är den som skapat gymmet.

I gymmets lilla café, som består av fyra små bord och ett antal stolar, luktar det nykokt kaffe. På ett av borden ligger det en uppskuren vetelängd på ett fat. “Bara ta”, säger en man som inte är träningsklädd. “Den är till för att ätas.” Mannen tillhör en av de icke-tränande stammisarna. För så är det på Hermodsdals Gym: det är lika mycket en social mötesplats som det är ett gym. I fiket avhandlas det mesta, berättar Sahbi Hemissi:

“Här hålls det både allvarliga och mindre allvarliga samtal. Det är en speciell plats det här. Men så ligger ju gymmet i ett speciellt område också. Hermodsdal

är både på gott och ont – även om det enligt mig mest finns gott här."

Hermodsdal ligger i malmöstadsdelen Fosie. I hela stadsdelen bor det drygt 40 000 människor. Den övervägande delen av dem har invandrarbakgrund, många är relativt nyanlända. Arbetslösheten är hög, liksom antalet ungdomsbrott. Få är aktiva i föreningar eller andra fritidsaktiviteter. Det finns med andra ord en stor social problematik i området.

Gymmet på Hermodsdal har intressanta kopplingar, både till Megakul och till boken "Utan gränser". Att det finns till överhuvudtaget är till stor del bokens förtjänst – och Megakul-vägledarnas som läste den.

Ett av bokens kapitel handlar nämligen om ett gym i grannområdet Lindängen. Det drevs, och drivs fortfarande, av Sahbi Hemissi – samme man som nu också har gymmet på Hermodsdal.

Kapitlet beskriver det sociala arbete som bedrivs tack vare eldsjälen Sahbis engagemang för ungdomarna. Bland annat utgör gymmet en bro mellan den svenska kulturen och invandrarkulturerna. Sahbi, som kommer från Tunisien, står med en fot stadigt förankrad i den svenska kulturen och den andra i den arabiska. Sådana kunskaper är värda guld i ett område som Lindängen – och i Hermodsdal.

"Vi läste om honom i boken," berättar megakulvägledaren Kenneth Mårtensson. "Sedan åkte vi och hälsade på honom i gymmet på Lindängen. Vi blev imponerade av kraften och de positiva resultaten för ungdomarna. Många av de som tränade där hade aldrig tidigare deltagit i några aktiviteter. Här hade vi alltså hittat en person, Sahbi, som lyckats med det vi själva ville lyckas med – att slussa in dem som står utanför in i föreningslivet."

Samtalen mellan Sahbi Hemissi och Megakul började alltmer handla om Hermodsdal som också behövde en mötesplats. Båda parter ansåg att ett gym skulle fylla den funktionen, där som på Lindängen. Turerna som sedan följde, och som slutligen resulterade i ett gym, är både krokiga och kreativa. Mycket kortfattat kan man säga att Megakul hjälpte till med en del av nätverkandet och ansökningsarbetet. Som ett resultat av detta gick Skåneidrotten in med stöd, liksom lokala fastighetsägare, Handslaget, fritidsförvaltningen, stadsdelsförvaltningen och flera andra instanser och intressenter.

"Vi såg till exempel genast med egna ögon vilken bra brottsförebyggande verksamhet gymmet var",

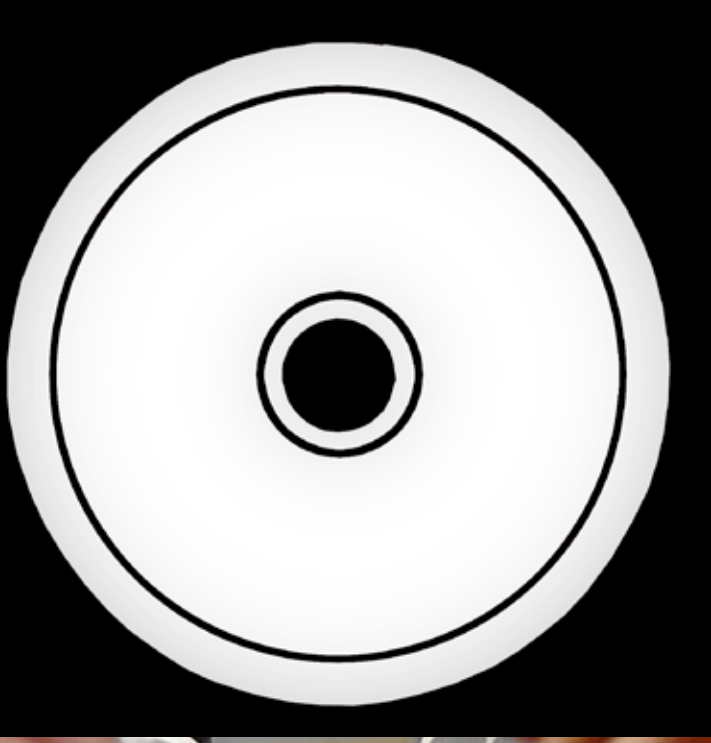

berättar Kenneth Mårtensson. "Gymmet infriade alla förhoppningar vi hade om en förenings kraft att skapa meningsfullhet och sammanhang bland vilsna och sökande ungdomar."

Hermodsdalsgymmet har många funktioner. En gång i veckan kommer representanter från stadsdelen till fiket och informerar om lediga arbeten och utbildningar. Anslagstavlan är full av lappar om kurser och olika arbeten, och flera av de tränande ungdomarna har fått ordinarie arbeten inom Stena Fastigheter som också stöttar gymmet med bland annat lokaler. "Vi har också arbetsgivare på besök här ibland", säger Sahbi Hemissi. "Någon fick arbete på en snusfabrik efter ett sådant besök här. Genom gymmet uppstår kontakter som annars hade varit mycket svåra att skapa."

Jobb- och kursutbud är dock inte det enda som fyller väggarna i fiket. Ännu mera plats tar alla fotomontage från gymmet. Efter bara ett par sekunder kan man konstatera att de som tränar inte är en heterogen samling människor. Blonda kalufser blandas med mörka hårsvall, äldre personer med yngre.

Det är en av poängerna, enligt Sahbi Hemissi.

"Här möts ung och gammal. Vi har en svensk dam i åttioårsåldern som tränar här, bara för att nämna en av ytterligheterna. På så sätt lär man att respektera varandra. De som annars bara är främmande ansikten blir personer här nere. Alla hjälper varandra, det har verkligen skapats en klubbkänsla. Många är stolta över att tillhöra gymmet. Det blir en positiv identitet. Det ser man tydligt."

Sahbi Hemissi berättar om hur skadegörelsen gått ner i området, och om hur en levnadsundersökning visat att tryggheten i området ökat:

"Gymmet har en del i den positiva utvecklingen. Vi har så klart inte skapat den ensam, men vi är helt klart en av pusselbitarna. Att ungdomar både fått arbeten och börjat utbildningar visar de som ser allt i svart att det trots allt finns möjligheter – och hopp. Allt som heter Hermodsdal är inte dåligt längre. Det går att hitta stolthet här också."

En hel grupp av Sahbi Hemissis ungdomar har också genomgått en av Megakuls ledarskapsutbildningar. Efter utbildningen deltog de i projektet "Tryggare Lindängen" där de fungerade som nattvandrare.

Megakuls trådar leder både till och från Hermodsdals Gym – och in i både arbetsliv och utbildningar. Megakul har del i den ökade självkänsla som skapats inom dem som innan definierat sig som problem.

Inga skridskor i Somalia

På Liber Hermods skrattar man fortfarande. De talas om olika "bambistilar" på isen, om bowlingklot på avvägar.

Bakom skratten ligger ett besök av Megakul.

Men skratten kom först efter att Megakul lämnat klassen och inspirerat till en liten resa.

"Det kom ett mail från en rektor. Hon tipsade om en intressant utbildning för mina elever. Jag tänkte: varför inte?"

Det var Eva Ek Tornberg, rektor på Liber Hermods SFI-utbildning i Malmö, som fick mailet. Kursen hon tipsades om handlade om svensk föreningskunskap. Bakom den stod Megakul.

"Vi ska introducera eleverna i det svenska samhället. Och vad är mer svenskt än föreningskulturen?" säger Eva Ek Tornberg och skrattar lite. "Naturligtvis blev jag intresserad. Det är dessutom alltid bra att ta in folk utifrån. Speciellt i sådana här fall när de som föreläser själva är aktiva inom det som de undervisar om. Mer expert blir man inte, så att säga."

Megakul har flera olika tankar bakom sin utbildning i föreningskunskap. En av dem är att förklara svenska demokratiska traditioner. Det som försigår i en förening med rösträtt, medlemsmöten och styrelsearbete speglar i stort sätt hur den demokratiska processen fungerar, både på lokal- och riksplanet. Den som vet hur en förening fungerar kan ganska enkelt dra slutsatser om hur samhällets olika nivåer är tänkta att fungera.

En annan tanke bakom kursen är att informera om föreningslivet i stort. Vad är en förening? Hur fungerar det? Vad krävs av en medlem?

"Vi vill öppna föreningslivet mot familjerna", förklarar Megakuls Hampus Lundström. "Vi vill att de ska våga utnyttja de möjligheter som finns inom föreningarna, både för dem själva och barnen. Det är inget farligt att gå med i en förening. Men om man inte vet vad som krävs och hur det fungerar kan man säkert uppleva ett deltagande som lite skrämmande och hotfullt. Det vill vi råda bot på med hjälp av en grundläggande utbildning."

Eleverna får ta del av hur en förening är uppbyggd. Och om dess grundläggande inställning till individen:

alla är lika mycket värda, kvinnor som män, ung som gammal – och alla har en röst var. Att åsikter som skiljer sig från de egna kan rymmas inom den förening där man är medlem är också en viktig punkt.

"För vissa elever är detta ett helt nytt sätt att tänka", säger Eva Ek Tornberg. "Den som vuxit upp i en diktatur är inte alla gånger van vid en långtgående åsiktsfrihet – eller att man öppet kan säga vad man vill. Man är inte alltid heller van vid att man kan ha olika åsikter, även om stora saker, utan att man för den sakens skull måste bli ovänner. Här kan man lära mycket av föreningskulturen."

Eva Ek Tornberg berättar att man haft mycket praktisk nytta av Megakuls utbildning. Detta visade sig inte minst då man på skolan skulle organisera ett deltagar- och klassråd. "Då använde vi modellen med ordförande, sekreterare och kassör rakt av", säger hon nöjt. "Det var en direkt koppling till undervisningen som eleverna fick av Megakul. Det fungerade jättebra."

Att eleverna tyckte om föreningskunskapen råder det inget tvivel om, säger Eva Ek Tornberg. Själv skulle hon gärna se ännu mer sådant på schemat. "Det hade varit bra att utveckla konceptet. Man kunde till exempel bjuda hit enskilda föreningar till klasserna. Då kunde de informera direkt om vad de sysslar med. Det kanske hade lockat till deltagande."

Den undervisning som bara sker bakom en kateder har ofta sina brister. Hur saker ser ut och fungerar i verkligheten är en viktig kunskapskälla. I slutet av utbildningen anordnade därför Megakul en bussresa för SFI-eleverna.

"Vi ville visa de olika mötesplatserna för eleverna", förklarar Hampus Lundström. "Vi stannade till på många olika ställen. Kockums fritid, Stadion, Tangopalatset, Friskis & Svettis och Arena 305 utgjorde några av hållplatserna på resan."

Eva Ek Tornberg berättar att rundturen betydde mycket för eleverna. De kom till platser och aktiviteter som de annars inte hade vetat existerade. Resan öppnade många ögon.

Och inte bara elevernas – det gällde även Eva Ek Tornbergs ögon:

"Jag visste faktiskt inte att man kunde hyra både hela isbanan och bowlingen för enskilda grupper på Kockums. Det fick jag reda på först då vi besökte dem. Bara den kunskapen var värd besöket."

Det dröjde inte länge förrän Eva Ek Tornberg såg till att använda sina nyvunna bokningskunskaper. Det blev både skridskoåkning och bowling för hela gruppen. Ett par av de som provade på skridskoåkning hade aldrig tidigare sett is på nära håll. Det blir inte så kallt i Somalia.

Det är för övrigt dessa ögonblick av ofrivillig isdans man fortfarande skrattar åt i klassen.

Eva Ek Tornberg vet idag inte om någon av deltagarna rent faktiskt tagit steget ut i föreningslivet. Många av dem är djupt traumatiserade. "Då är det inte så lätt ta sig ut", säger hon. "Men jag vet att de nu i varje fall vet vad en förening är för någonting. Det gör det till exempel lättare för dem när barnen kommer hem och vill börja med en aktivitet. Då vet de vad det hela handlar om."

Men en och annan solskenshistoria har Eva Ek Tornberg på lager. En handlar om en man med stort fotbollsintresse. Han fick praktik på en av MFF:s fotbollsakademier. "Efter praktiken fick han jobb via MFF. Sådant gör en glad. Det finns hopp!"

Bättre ös än dåligt klös

Kaffe, kakor, replokaler, konserter och Sacred Suckers – det är fem aspekter av musik- och kulturhuset Arena 305.

Det är inte svårt att se vilken den minsta gemensamma nämnaren är hos de ungdomar man finner i Arena 305:s Café. Trumpinnar, plektrum och andra musikattribut trängs bland kaffekoppar och övriga fikatillbehör såsom ostmackor och chokladbullar.

"Det här är hjärtat, mötespunkten i huset", säger fritidsassistenten Malin Helldorff och ser sig om i caféet. "Och där", fortsätter hon och pekar bakom sig, "där är en av våra två musikscener, vår caféscen".

Arena 305 är en av alla dessa mötesplatser i Malmö som Megakul använt sig sig av, både ungdomar och

föräldrar har visats runt bland husets många lokaler och aktiviteter. Och Arena 305 är i sanning en mötesplats. Det är få musikstilar som inte har minst flera representater här – på scenerna, i replokalerna, i inspelningsstudiorna och dansrummen.

"Från den hårdaste av hårdrock till hiphop. Vi har allt", säger Malin Helldorff och ler nöjt över kaffekoppen. "Det är så vi ser på integration här, ur ett musik- och kulturperspektiv. Här möts ungdomar med skilda bakgrunder och med olika sätt att uttrycka sig – sett till genreval. Musiken har de gemensam. Det är den som utgör den förbindande länken."

En snabb titt utöver cafépubliken bekräftar det hon säger. En kille, med gitarrfodral och klassisk hårdrocksfrisyr, står och småpratar med två jämnåriga musiker som skulle platsa i vilken hiphopvideo som helst. Vid ett annat bord sitter två tjejer i danskläder, bakom dem sitter en ung man försedd med rastaflätor och läser dagens Sydsvenskan.

"Bara det att man befinner sig i samma lokal skapar intressanta förutsättningar för möten", säger Malin Helldorff och tillägger att även replokalernas arkitektur ger samma effekt. "De är öppna på så sätt att de har fönster som ingen kan undvika att kika in i på väg till den egna repetitionen. Då stannar man till, och även om genren är den värsta man vet så lär man ändå känna varandra lite. Nyfikenheten på den andre väcks, och med den nyfikenheten är mycket vunnet."

Hon berättar också att man ibland deltar i samma arrangemang över genregränserna, att man exempelvis hjälper till under konsertkvällarna – vilka kan inträffa både två och tre gånger i veckan. "Då delar man backstagekänslan med varandra – både förväntan, glädjen och nervositeten. Det skapar både gemenskap och oväntade möten."

Arena 305 ger också ungdomarna annat än rent musikaliska insikter. Det handlar delaktighet. Om att man faktiskt kan vara med och påverka. "Husets innehåll styrs till stor del av ungdomarnas intressen", säger Malin Helldorff. "Annars hade inte ett sådant här hus kunnat fungera. Här lär man sig att man får vara med och påverka – och att ens engagemang kan få konkreta effekter, till exempel en konsert eller något annat. Det är ett bra sätt att lära sig demokrati."

Malin Helldorff visar runt i bygget. Hon berättar att det för närvarande finns uppåt 40 band och tio dansgrupper som använder sig av husets samlade resurser. Genom ett av replokalernas fönster syns tre av alla dessa entusiaster: Sofie Paul, Frida Tefke och Caroli-

ARENA
305
MUSIK OCH KULTURHUS FÖR UNGDOMAR.

na Ranta som tillsammans utgör Sacred Suckers. När Malin Helldorff öppnar replokalsdörren slår decibelen mot oss som en sunami. "Har ni öronproppar?", undrar en av tjejerna. "Vi har."

Efter ett kortare samtal i en repetitionspaus framkommer det att gruppen Sacred Suckers är ett resultat av att de tre tjejerna gick till Arena 305 under ett öppet hus. Gruppen är ett synligt – och öronbedövande – bevis på att marknadsföring lönar sig.

Megakul har, berättar Malin Helldorff, sett till att i vart fall hon och ett par av kollegorna blivit bättre på att sälja sina budskap. Det skedde när de började delta i Megakuls minimässor på malmöskolorna. "Första gången blev vi utkonkurrerade av Friskis och Svettis som både kom försedda med banderoller och godisskål till mässan", berättar hon och skrattar. "Och där stod vi sidan om som ett par gråa mässamatörer. De stal publiken helt enkelt..."

De följande mässorna gick dock bättre, delvis beroende på lärdomarna från nederlaget i mötet med Friskis och Svettis. "Vi lärde oss vinsterna med att dela ut plektrum och pennor", säger Malin Helldorff med ett leende. "Men visst, det är viktigt att lära sig att sprida sitt budskap. Annars kommer man ju ingenstans."

Studiebesökande föräldrar och ungdomar – och minimässor, så har samarbetet med Megakul sett ut. Vilket resultat har då samarbetet gett? Det är svårt att uppge effekterna i exakta siffror, säger Malin Helldorff. Megakulsamarbetet är för henne främst ett av många sätt att arbeta in ett medvetande om att Arena 305 finns. "Lite här och lite där gör att man till slut arbetar in Arena 305 som ett begrepp för alla."

Men vid ett par tillfällen har hon kunnat se direkta effekter av minimässorna. Det har då handlat om konsertbesökare. "Vissa kvällar har det kommit skolelever på spelningar som vi marknadsfört på mässorna under dagen. Det är kul, men den största effekten förväntar vi oss att få i ett långtidsperspektiv."

Utvärdering & framtida kul

Den siste mars 2007 färdigställdes så en utvärdering av Megakuls verksamhet. Bakom utvärderingen stod Malmö högskola. Vad kom då utvärderarna fram till? Vilka lärdomar kunde Megakul göra efter att någon utomstående granskat deras arbete under lupp?

Till att börja med måste man konstatera att resultaten efter en satsning som Megakul är svårmätta. Att isolera de faktorer som lett till ett föreningsengagemang låter sig inte göras så lätt. Inte sällan är det ett helt batteri av småsaker, vissa mer slumpartade än andra, som leder fram en förändring i livsvalen. Trots denna invändning mot de påståenden och betraktelser som görs i utvärderingen finns det dock en del intressanta siffror och observationer att titta närmare på – slumpen kan nämligen då och då uteslutas.

Några siffror som säger vad de säger och inget annat är de som kvantifierar verksamheten. Under 2006 fokuserades verksamheten på gymnasieungdomar – en inriktning som föranleddes av ett politiskt beslut i fritidsnämnden. Totalt 41 klasser, cirka 650 elever, fick under detta år ta del av Megakuls information. 160 elever fick personlig handledning. 2 400 elever nåddes med hjälp av åtta föreningsmässor. Samtidigt hölls utbildning för ett 20-tal SFI-klasser, med påföljande bussrundturer till olika mötesplatser.

Har då ansträngningarna gett påvisbara resultat?

Jo, de har det. Föreningarna uppger att det kan vara så många som 200 ungdomar som tack vare Megakuls arbete blivit föreningsaktiva under året. SFI-eleverna uppger sig själva mycket nöjda med föreningsutbildningen. Även ledningarna för skolorna där undervisningen bedrivits är nöjda med de besök som Megakuls inhyrda föreläsare hållit.

Majoriteten av de elever som tillfrågats i en enkätundersökning anser både att informationen varit bra och viktig. Framförallt gäller dessa åsikter ungdomar med utländsk bakgrund. De svenska ungdomarna, som man får anta redan känt till mycket av det som Megakul informerat om, förhöll sig en aning svalare till insatserna. Dessa båda faktum visar inget annat än att analysen av informationsbehovet hos ungdomar med annan bakgrund än svensk varit riktig från Megakuls sida.

Satsningen på ensamkommande flyktingbarn har också visat sig ha blivit mycket lyckosam. I stort sett hela första gruppen ungdomar spelar nu i Håkanstorps fotbollsklubb. Det hade de garanterat inte gjort utan Megakuls insats. Fler liknande ungdomsboenden står nu dessutom i begrepp att använda sig av Megakuls tjänster. De framtida vinsterna av denna tidiga inte-

grationsmöjlighet för de berörda ungdomarna är svår överskatta.

När det gäller den personliga handledningen övergick denna, framförallt då det gällde tjejerna, till vägledning på gruppnivå. Erfarenheten gav vägledarna efterhand insikten att tjejerna lättast gick att påverka genom gruppen. Killarna har lättare att ta till sig individuella insatser.

Tjejerna, visar utvärderingen, är den grupp som är svårast att aktivera. Mindre tid och stort intresse för shopping på fritiden utgör bara två faktorer bakom detta resultat. En annan faktor är att den föreningsverksamhet som marknadsförts till övervägande del varit av idrottskaraktär. Tjejerna har själva uppgett att de hellre placerar dans och andra kulturella aktiviteter på önskelistan. Erfarenheten att lära av detta är att koppla in så många icke-idrottsföreningar som möjligt i arbetet. Hur aktiveras dessa föreningar?

Det framhålls också att gymnasieungdomarna kanske inte utgör den bästa målgruppen. Satsningar på de lite yngre barnen skulle kunna ge ett bättre resultat, menar utvärderarna och finner stöd för åsikten i de samtal de gjort med vägledarna. Det ena behöver dock som bekant inte utesluta det andra – den som bara siktar åt ett håll får endast träff i en riktning. Riktade satsningar, som till exempel för de ensamstående flyktingbarnen, och flexibilitet avseende åldersgrupper kan vara effektivare än ensidiga satsningar.

När det gäller gymnasieklasserna konstateras det i utvärderingen att det främst är eleverna på de olika IV-programmen som ansett sig ha hjälp och nytta av Megakuls ansträngningar. De som varit kortast tid i Sverige var de som upplevde insatsen mest positivt. Att välja just de elever som går på dessa program har därför visat sig vara en framkomlig och effektiv väg.

Sammanfattningsvis kan man säga att många nu fått sina första föreningserfarenheter tack vare Megakul. Men samtidigt måste man sätta sig ner och fundera över hur tjejerna bättre kan mötas – det är främst killarna som tilltalats av sportövervikten. Hur ser man till att få exempelvis kulturella föreningar med på banan från början?

Den som läser utvärderingen kan där också ta del av föreningarnas erfarenheter av Megakuls arbete. Det är trevlig läsning. Mässorna, prova-på-verksamheterna och studiebesöken har enligt dessa fungerat utmärkt som marknadsföring. Två föreningar uppger att de fått vardera tio nya medlemmar som ett direkt resultat av samarbetet med Megakul.

En annan reflektion som utvärderarna gör är hur styrgruppen för Megakul varit sammansatt. Ingen

utomstående, från till exempel skolan, har varit med i denna grupp. Detta kan vara en organisatorisk svaghet, menar man. Att ha en skolrepresentant – eller andra representanter – med i gruppen skulle både kunna ge kunskaper och intressanta ingångar i de verksamheter där man vill vara med och påverka.

Det finns mycket att fundera vidare på. Hjulet tog många år på sig för att uppfinnas. Att lösa de problem som Megakul valt att arbeta med är inget lätt uppdrag. Flexibilitet, lyhördhet och snabba beslut kan säkert hjälpa till – liksom att lyssna till såväl positiv som negativ kritik.

Som ett trevligt PS kan man här i bokens slut nämna en episod som inträffade veckan innan den skulle gå i tryck. Ett barn hade via en megakulvägledare gått och blivit intresserad av taekwondo. Men han var lite osäker på vad en förening var för någonting, det verkade för honom lite skrämmande.

Men frågorna han hade kunde föräldrarna svara på. De hade nämligen fått föreningskunskapsutbildning av Megakul på sin SFI-kurs.

Cirkeln slöts, vägen öppnade sig – idag tränar sonen med glädje och entusiasm taekwondo.

Megakul är satsning för ett bättre Malmö. Tanken är att fler ska hitta in i föreningsvärlden. Det kan vara idrott, kultur, musik och allt annat som finns i våra föreningar.

Idén kommer ursprungligen från IFK Malmös integrerande kraft Utan gränser. Bakom satsningen står Skåneidrotten, Malmö Idrottens Samorganisation (MISO), Malmö Ideella föreningars Paraplyorganisation (MIP), Malmö stad och Integrationsverket.